

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05100

NIT HAYNT UN NIT AMOL

Ab. Abelson

*Permanent preservation of this book was made possible
by Joseph & Elaine Heckelman
in memory of
Saul Heckelman*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אבט אפלטאָן

Copyright 1933
A. B. ABELSON,
656 Washington Ave., New Haven, Conn.

Prompt Press, Inc.

צייכענונגען — איווא געזעף
שער-בלאט — ל. סאפרין

דער בער און די שעפסעלעד

ס'האט פאסירט די שיינע מאיסע ניט היינט און ניט אמאל

דער בער און די שעפסעלעך

קלייבט זיך אויף, איר קינדער ליבע,
קומט נעענטער אהער —
און הערט א שיינע מאיסע אויס,
פון שעפסעלעך און בער.

ס'האט פאסירט די שיינע מאיסע
ניט היינט און ניט אמאל ;
אין א גרויסן וואלד א ווילדן,
און אין א גרינעם טאל.

דער בער געווען איז ביז און ווילד —
מיט גראַבע לאַפעס שטאַרק,
מיט צוואַנציק ציינער שפיציקע
און מיט אַן אייזן קאַרק.

מיט אויגן — פּיילן שטעכיקע
און מיט אַ גראַבע פעל,
מיט נעגל — שאַרפע גיפטיקע
און האַרצלעז אַן אַ זעל.

און עסן האָט דער בער געוואַלט,
נאָר ווייכע, רויע פלייש
און טרינקען האָט ער ליב געהאַט —
נאָר קאַכיק בלוט, נאָך הייס.

געלעכט האָט ער אין איינזאַמקייט,
אין נאַרע טיף אין וואַלד ;
געזויגן פון זיין אייגן בלוט,
אין ווינטער ווען ס'איז קאַלט.

פאסירט איינמאל אין א פארטאג :
ס'איז פריילינג שוין געווען —
דער בער עס איז ארויס פון וואלד
און שעפסעלעך דערזען.

רויסע, ווייסע און ראבינקע
און געלינקע ווי גאלד,
און פלישיקע, פולבלומיקע
און בלוט האט ער דאך האלט.

האט בער געקוקט א גאנצן טאג,
צוגעזען מיט סינע,
פיל העלדזעלעך און פאלקעלעך, —
גערונען אים א סלינע.

דערווייל האט אויסגעבאקט די זון,
א פרילינג טאג א קלארן
און אים פאררוקט אין מאירעוו-בארג,
אף צו לאנגע יארן.

דער ווילדער, גרויסער סאסנע וואלד —
פיל שאמנס האט פארשפרייט
און אין דעם פלאכן זאנגענפעלד,
געשלאפן איז דאס ברויט.

און זונגעשטראלן האבן אף
שמערן זיך צעביטן.
א פלעדערמויז געקומען איז —
אף דער נאכט צערייטן.

גערוט האבן די שעפסעלעך —
אין פעלד אף גרינעם גראז,
נאר ניט גערוט האט כלוויז דער בער,
געשמעקט האט מיט זיין נאז.

האָט בער געכאַפּט אַ שעפּסעלע
און געבראַכט אין נאַרע ;
געגעסן ביזן ביינדעלע,
זאָט געפילט — ווי שראַרע.

און ס'מרינקט דער בער די שעפּסן בלומ,
זויגט די מאַרד פון ביינער ;
דערזעט ער נאַכמער שעפּסעלעך,
שאַרפט ער אַן די ציינער.

אַ שעפּסעלע אָף אַנבייסן,
שעפּסן פלייש אָף מיטיק ;
עס עסט דער בער אויך וועטשערע,
פילט שוין שמענדיק זעטיק.

און וואַרפט אויך צו אַ ביינדעלע,
דעם כימרען פאַלשן פוקם.
און מיטן אַפּפאַל קוויקט זיך אויך,
דער כאַזערישער שניוק.

באפאלן איז א גרויסע שרעק
די שעפסעלעך פון מאל :
זיי טוליען איין די קעפעלעך —
עס צימערט זייער וואל.

זיי ציען זייערע העלדזער אויס,
גלאצן מיט די אויגן :
— פון וואנען קומען וועט די הילף ?
טוען זיי זיך פרעגן.

Eva Gertloff

א שפעסעלע אף אַנבייסן, שפעסן פלייש אף מיטיק.

נאר פלוצלונג קומט דער כאזער אן
און הויבט אן צו כרוקען.
און אויך דער פאלשער פוקס לויפט צו,
שמעלט זיך אפ צו קוקן.

דערקענט דער פוקס דאס ביינדעלע,
וואס ער האט אפגעלעקט,
און דעם כאזער-שניוק האט אפפאל —
אוואדע גלייך פארשמעקט.

דער פוקס רעדט צו די שעפסעלעך,
ווינקט צו מיט אן אויגל :
רייד פאלשע ; צוקער-זימינקע,
דרייט זיך ווי א בייגל.

— איך בין א פריינט אייך, שעפסעלעך,
איך ווייס אויך וואס צו טאן.
פאר אייך, איר מיינע גומע פריינט —
מיין לעבן כ'שמעל אין קאן.

— צוהילף איך דארף דריי שעפסעלעך,
נו, שטארקע דריי, אהער!
צוזאמען אלע וועלן מיר,
דערהארגענען דעם בער.

נו פירט דער פוקס דריי שעפסעלעך,
שעפסעלעך ווי גאלד,
און פירט זיי גלייך אין הייל אריין
און בער האט דאך בלומ האלט.

דער פוקס, ער לעקט די ביינדעלעך,
און כאזער — וואס אים קומט ;
עס פעלן נאך דריי שעפסעלעך —
דער בער פון זאטקייט ברומט.

און אלע מאג ווי נאר דער וואלד,
טוט דער זון איינשלינגען, —
דער עכא פון דריי שעפסעלעך,
פון נארע טוט אפלינגען.

נו, וויינט ניט, ליבע קינדער, שא!
איצמער מאגט איר וויסן:
עס וועלן באלד אף דעם בערס קאפ,
שלעק זיך נעמען גיסן.

געשמעלט האָט זיך אַ שעפּסעלע
אַ קליינינקע — נאַר קלוג,
און שרייט צו אַלע שעפּסעלעך :
— גענוג שוין, נו, גענוג !

— איר הערט זיך אויף צו כאַווערן
מיט פאַלשן פריינט — דעם פּוקס ;
זיין שומעף דעם כאַזערישן —
פאַריאַנט ! און זאַנט : האַיִוקס !...

— די שטאַרקייט באַ דעם בער, עס ליגט
אין נעגל און די ציין —
טאַ הויכט זשע אויף די קעפּ אַזוי,
נאַר מוטיק אָן געוויין.

— און שווערט באַ אונדזער אייניקייט,
אונדזער בלוט און ביינער ;
אַרויסצוברעכן באַ דעם בער,
נעגל און די ציינער.

פארשוואונדן איז די רוימע זון
און ס'איז נאכט געוואָרן.
געשוואָרן האָבן שעפּסעלער,
געהערט האָבן די שמערן.

און טאקע גלייך נאך האלבע נאכט
טיף באס בער אין נארע —
האט פאר איר טויט א שעפסעלע,
אים געמאכט א צארע.

און יעדע נאכט א שעפסעלע,
צעברעכט דעם בער א צאן.
און ער פארלירט א נאגל אויך,
ווען ס'קרייט פארטאג דער האן.

די שענסטע פערציק שעפסעלעך,
האט דער בער פארשלונגען
און ס'האט בא אים דער לעצטער צאן —
אפן שטיין געקלונגען.

נו, קינדער, זייט נאך לעבעדיק :
פארטרייבט פון זיך דעם שלאף ;
בלויז נאך אכט צענדליק שורעלעך —
די מאיסע איז צום סאף.

ארויסגעוואַקסן איז די זון
פון ווייטן מיזרעך טאַל.
אַראַפגעצויגן פון הימל —
זיין טונקל בלאַען שאַל.

ערד האָט שוין אוועקגעגעבן,
פרוכט און ווייץ און האַבער :
די צייט פון יאָר — אַ פריילעכע,
כּוידעש פון אַקמאַבער.

און ווידער איז די זון אוועק,
טאַג האָט זיך פאַרנומען —
אַן ציינער און אַ קאַליקער,
איז דער בער געקומען.

ער כאַפּט גיך אַן אַ שעפּסעלע,
און וויל שוין גיין אין וואַלד ;
שפּרינגט גלייך אַרויס די קלוגניקע —
און הויך און שמאַרק זי שאַלט :

— אהער, איר אלע שעפסעלעך.
אהער, אהער, אהער!
די צייט איז איצט געקומען שוין —
צו נעמען זיך צום בער.

אן ציינער און א קאליקער איז דער בער געקומען

און מער ווי טויזנט שעפסעלעך
מיט פיס און מיט די קעפ —
גענומען געבן שטארקן בער,
פיל קליינע, גיכע קלעפ.

געברוקעט מיט די פיס גיך-גיך,
געבוקעט מיט די קעפ.
פון א סאך קליינע קלעפעלעך,
געוואָרן זיינען קלעפ.

עס ברומט דער בער און פלאַנמערט זיך —
לאַזט שעפסעלע שוין אָפּ ;
וויל נעמען גלייך אַפּטראַגן זיך,
זיי האַלטן פעסט זיין קאַפּ.

נו, וויל ער נעמען בייסן זיך,
ערשט ניין, ער קאַן ניט, ניין!
אַרויסגעבראַכן זיינען דאָך —
די נעגל און די ציין.

יאמערט דער בער און ראנגלט זיך,
ער פאכט מיט לאפעס שטארק —
נאָר טויזנט קליינע שעפסעלעך,
זיי ברעכן שוין זיין קארק.

א טויזנט קליינע קלעפעלעך,
ריסן און אויך דראפען
און פון דעם גרויסן שטארקן בער,
בלוט עם טוט שוין קאפען.

א טויזנט קליינע שעפסעלעך —
טויזנט קליינע ביסן
און בא דעם גרויסן, ווילדן בער :
ס'בויד איז אויפגעריסן.

און אויסגעצויגן ליגט דער בער,
מיט בויד און פיס ארויף —
טויטע אויגן אין זון גלאצן,
א פייגער איז זיין גוף.

עס זוכן, זוכן שעפמעלעך —
אין דעם בערס געדערים ;
נימא די טוימע שוועסמערלעך,
ס'זיינען דא נאר ווערים.

געדענקען אלע שעפסעלעך,
זייערע מארמירער —
דערמאָנען אויך די העלדישקייט
פון דעם קלוגן פירער.

יובלען פריי די שעפסעלעך —
אין פרוכטבאַר-גרינעם טאַל
טאַנצנדיק און זינגענדיק
אין וואַרעמקייט פון וואַל.

די צייט פון יאַנמעה איז געווען —
כּוידעש פון אַקטאַבער :
די שיינע צייט ווען פאַרטיק ווערט
קאַרן, ווייץ און האַכער.

וואס איז געוואָרן פון דעם פּוקס?
ווילט איר, קינדער, וויסן —
ער איז אַנטלאָפּן אין גרויס שרעק,
מיטן עק פאַרריסן.

און גראַבער כאַזער מיטן שניוק,
איז גאָר פאַרשפּאַרט אין שטאַל.
אַ כאַזער קומט קיין פּרייהייט ניט —
דאַס איז אַן אַלמער קלאַל.

ס'האַט פּאַסירט די שיינע מאַיסע,
ניט דאָ און אויך ניט דאָרט.
ווער עס איז אַ קינד אַ קלוגער,
דער טרעפט אַליין דעם אָרט.

און איצט — איר אלע גומע קינדער :
גייט, לאזט אריין דעם שלאף,
ווייל צו אונדזער שיינער מאיסע
געקומען איז דער סאף.

א שפענדעלע

א קערנדל

א שפענדעלע

א קליין שפענדעלע
אזוי לייכט ווי א ווינט,
ליגט אָף אַ וואַסערל
און טראַגט זיך געשווינד.
דאָס וואַסערל מוּלִיעט
דעם שפענדעלע היים,
אזוי ווי אַ מאַמע
איר קינד צו איר שוים.

דאָס וואַסערל פליסט זיך —
דאָ ברייט און דאָ שמאַל —
דעם שפענדעלע טראַגט עס
דורך באַרג און דורך טאַל,
און עס זיינען אַוועק —
צוויי טעג מיט אַ נאַכט,
דעם שפענדל האַט וואַסער,
צום יאָם גאָר געבראַכט.

יאם האָט דעם וואַסערל
אין זיך פאַרשלונגען.
כוואַליעס אין לופט
האַבן שטאַרק אָפגעקלונגען.
דעם שפענדל האָט געוואָרפן
אַראָפ און אַרויף —
אַ צימער איז באַפאלן
דעם קליינינקן גוף.

—
בעט זיך דאָס שפענדעלע,
עס שרייט און עס פרעגט :
— וואָס וועט פון מיר ווערן ?
— יאָס איז אַן אַ ברעג.
האַט אַ כוואַליע דערהערט
ווי דאָס שפענדעלע שרייט
און עס מיט ראַכמאַנעס
צום ברעג אויסגעשפייט.

האבן שטרעלן פון זון —
געברענט, געברענט,
איז זיך דאס שפענדל
אויף פיצלעך צעשאמן
האט א פויגל די פיצלעך
צוזאמענגעפרעסט,
געמאכט אירע קליינינקע —
א ווארעמען נעסט.

א קערנדל

געגאנגען איז א אינגעלע אין פרייען פעלד
און געגעסן אן עפעלע — רונד ווי די וועלט.
דאס עפעלע איז געוועזן געשמאק און זיס,
כאס אינגעלע די בעקעלעך — געזונט און פריש.

פון עפעלעס הארץ איז ארויס א קערנדל,
געשמאכן דעם אינגעלע — זיין עסן געשמערט,
האט אים דאס אינגעלע אויסגעשפייט אף דער ערד.
אזוי ווי דער הימל א זינדיקן שטערנדל.

און דעם קליינעם קערנדל — שוואַרץ, האַרט און ביטער,
האַט די ערד אַריינגענומען — אין מאַמע-שוים —
איז פון דעם אויסגעוואַקסן אַ בוים שטאַרק און גרויס :
מיט צווייגן, און בליאונג, מיט בלעטער און ריטער.

זומער האַט פאַסירט מיטן בוים אַ וואַנדערזאָך :
עס זיינען אים באַפאַלן עפעלעך אַ סאַך,
און קינדער רייסן די עפעלעך און עסן
און אַן דעם קערנדל — זיי האַבן פאַרנעסן.

דער ווינט

דער ווינט

א ווינט האט זיך געיאגט
וועלט איין און וועלט אויס —
דורך טאג און דורך נאכט ;
האט ער אפן וועג דערזען,
אז יעדע זאך האט א הויז,
און רוט זיך אויס.
האט דער ווינט באשלאסן צו זיין מיט אלעמען גלייך,
איז ער אוועק צום בוים,
אין זיינע בלעטער צו מאכן א היים.
האט דער בוים גענומען רוישן,
מיט די צווייגן שמייסן
און האט פון זיך די בלעטער
אראפגעריסן.

שטארקער און ניכער,
האט זיך דער ווינט געיאגט —
געדרייט אין א וויכער,
זיך געטראגן צו געפינען אן ארט אין די שטיבער.
האבן זיך די שטיבער צעבראכן,
אף שטיקלעך צעפאלן
און אפן ארט פון די שטיבער —
זיינען געבליבן גריבער.

אין האַרײַזאָנט האָט גענומען שוין מאַגן
און דער ווינט פונדאָסניי —

יאַמערן,

ברומען,

האָט מיט קראַפט און מיט אימפעט,

אָף די וואַלקנס זיך געיאָגט.

געוואַלט אונטערן הימל,

רוען אין דרימל.

האַבן די וואַלקנס דערפילט דעם ווינט —

זייער אייביקן סוינע,

האַבן זיי זיך געוויקלט אין קנוילן :

צוזאַמענגעדריקט,

געשטויסן דעם ווינט.

און צום סאף אז זיי האבן דערזען.
אז זיי קאנען דעם ווינט ניט באזיגן,
האבן זיי ארויסגעלאזט א גרויסן געוויין —
גענומען ניסן מיט טרערן
און זיך צעגליין.
(איידער זיך לאזן פון ווינט שטערן,
שוין בעסער אינגאנצן ניט ווערן.)
און דער ווינט א נאסער פון רעגן,
איז אוועק —
אף אנדערע וועגן.

אזוי וואגלט דער ווינט,
דורך טאג און דורך נאכט
אין אלע צייטן פון יאר —
לאנד איין און לאנד אויס;
לויפט אום און יאגט זיך
און האט ניט וואו —
צו געפינען קיין רו.

דאס טייכעלע און דער שטיין

א בלעטעלע אין האַרבסט

דאס טייכעלע און דער שטיין

א קליין טייכעלע, לעבן א שטיין —
איז געלעגן
איינגעבונדן אין גראזיקע ברעגן
און זיך געכיינדלט צו דער זון.
אז די זון פלעגט אין פרילינג דעם שניי צעלאזן
איז דאס טייכעלע
געווארן אויפגעבלאזן.
זומער אין די היצן
ווען דאס פויגל רופט,
פלעגט דאס טייכעלע אוועקשוועבן,
אף וואקאציע אין דער לופט.
ווינטער —
ארונטערקריכן אונטער א פוטער פון שניי —
באפאנצערט פון אייז,
ווי מיט שאַלעכטס אן איי.
אזוי האט זיך דאס טייכעלע געלעבט :
שטיל,
קליין,
פאר זיך אליין.

איינמאל —

אין דער צייט פון דער גרויסער פארפלייצונג ;
ווען דער גרויסער טייך,
האט זיין קעניגרייך,
אויסגעשפרייט אף לאנד און אף שטאט,
האט דאס טייכעלע צוזאמענגענומען אלע קרעפטן —
די שמילינקע קנייטשעלעך,
אין כוואליעס צוזאמענגעהאפטן ;
גענומען שלאגן אין שטיין,
וואשן זיין ראנד,
ארויסשווינקען פון אונזן דעם זאמד.
און אזוי האט דאס טייכעלע אונטערגעגראבן
דעם שטיין.

פלוצלונג —

פליוך !

און דער שטיין אין זיין גאנצן גרויס,

איז אריינגעפאלן —

צום טייכעלע אין שוים.

דאס וואסער האט זיך צעפלושקעט

ארום און ארום.

דער ווינט האט די וואסערלעך אין טראפנס צעבלאזן.

פארשלונגען די טראפנס,

האבן די דורשטיקע גראזן

די זון גענומען בריען ;

די לופט — דעם דאמף אריינציען.

און איצט —

אין בעט פון טייכעלע — קליין ;

א ווינטעלע גלעט,

א טרוקענעם שטיין.

א בלעטעלע אין הארבסט

פאלט א גאלדן בלעטעלע —

פון דעמבענעם בוים

און פרעגט :

וואו זאל איך מאכן מיין קניווערל,

וואו ?

דא אפן שמיין ?

ענטפערט דער ווינט :

— ניין, ניין !

פרעגט ווידער דאס בלעטעלע :

— עפשער אין טייכעלע-קליין ?

ענטפערט דער ווינט :

— ניין, ניין !

דרייט זיך דאס בלעטעלע אהין,
דרייט זיך אהער —
לעבן אן וואַרצל איז דאָך שווער.
דערזעט דאָס בלעטעלע :
א העלקייט,
א רויטקייט,
ווי עס איז אליין ;
גיט דאָס ווינטעלע דעם לעצטן גלעט
טוט די העלקייט א בריי,
גיט דאָס בלעטעלע איבער צום פייער
איר זומער :
איר זומער — דעם פייער אַוועק ;
איר זומער —
דעם פייער !

אינהאלט

11	— — —	דער בער און די שעפסעלעך
39	— — — — —	א שפענדעלע
42	— — — — —	א קערנדל
47	— — — — —	דער ווינט
55	— — —	דאס טייכעלע און דער שטיין
58	— — —	א בלעטעלע אין הארבסט

